17 דצמבר 2025
כ"ז כסלו תשפ"ו

אזהרה למגדלי כרוביים וסלקיים
נמטודות הציסטה - *Heterodera schachtii*

מוחמד יוסף אבו טועמה ודוד סילברמן - תחום ירקות, אגף ענפי הצומח, שה"מ
ד"ר לידן פלאח-בלוק ושני אישגור גרינברג - תחום הגנת הצומח, אגף ענפי השירות, שה"מ
ד"ר יבגני קוזודוי ואלה גומברג - המעבדה לאבחון נמטודות, השירותים להגנת הצומח ולביקורת

בשבועות האחרונים זוהתה **נמטודת הציסטה** - ***Heterodera schachtii***, בגידולי כרוב לבן, וסימניה מתבטאים בחוסר אחידות בהתפתחות הגידול ובקיפול עלים (חוסר טורגור) בשעות החמות. נמטודה זו מוכרת בעיקר מגידול הסלק האדום, והופעתה בכרוביים אינה נפוצה בארץ. נמטודה זו ניתנת לזיהוי על גבי שורשי הצמחים כגרגרים לבנים או צהובים, חומים ושחורים (הנקראים ציסטות).
נמטודת הציסטה - ***Heterodera schachtii*** - מסוגלת לשרוד בקרקע באמצעות "ציסטות", שהן גופות של נקבות, המכילות מאות ביצים, במשך שנים רבות, אפילו בתנאי יובש וחום קשים (גם ללא הפונדקאי).

ההמלצה המקצועית העיקרית לטיפול **בנמטודת הציסטה** מתמקדת ביצירת **<u>מחזור זרעים למשך חמש שנים לפחות</u>** באמצעות גידולים שאינם פונדקאים של הנמטודה, כגון חסה, סוככים, דלועיים וסולניים, בהיותה **<u>ספציפית לסלקיים ולכרוביים</u>**.
ניתן לחטא את הקרקע בתכשירים המיועדים להדברת נמטודות, כפי שמצוין בתוויות, וכן להדביר עשבים, בעיקר ממשפחת המצליבים.
יש לציין כי טרם נערכו ניסויים לבדיקת יעילות ההדברה נגד נמטודת הציסטה בגידולים ממשפחת הסלקיים והכרוביים תוך כדי הגידול.

בכל מקרה של חשד להימצאות הנמטודה, אפשר ורצוי לשלוח דגימות למעבדה של ד"ר יבגני קוזודוי לאבחון נמטודות בשירותים להגנת הצומח ולביקורת, משרד החקלאות בראשון לציון.
לשאלות ולתיאום הבאת הדגימות: טל': 03-9681507/82 או 050-6241747.

חוסר אחידות בהתפתחות הכרוב וקיפול עלים (חוסר טורגור) בשעות החמות
[צילום: עמית קלימיאן]

ציסטות על שורשי סלק אדום [© ד"ר יבגני קוזודוי]

פגיעה בהתפתחות היבול בכרוב, בקולרבי ובלפת [© ד"ר יבגני קוזודוי]

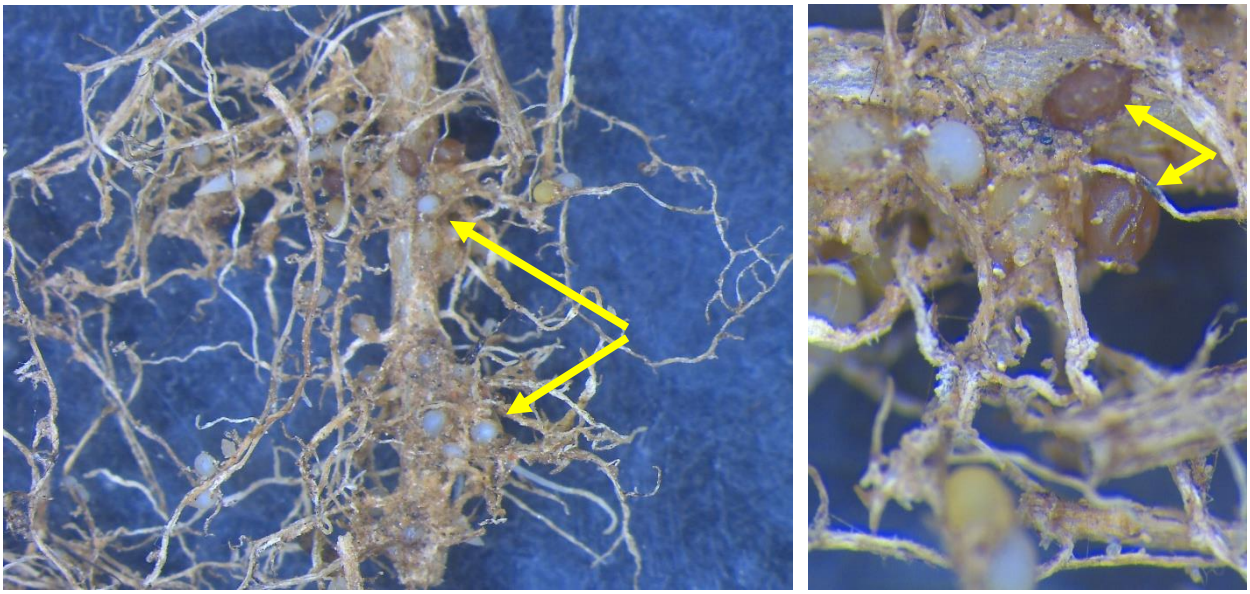

ציסטות בצבע לבן וחום בהגדלה [© ד"ר יבגני קוזודוי]

צוות ההדרכה של שה"מ זמין לשאלות ולמתן סיוע בהעברת הדגימות למעבדה:

אזור	תחום	מדריכי ירקות	טלפון	מדריכי הגנת הצומח	טלפון
כל הארץ	גידולי עלים	מוחמד אבו טועימה	050-6241515	לידן פלאח-בלוך	052-6014870
כל הארץ	תבלינים	דוד סילברמן	050-6241638		
ערבה	ירקות	עדי סויסה	050-2156690	סבטלנה דוברינין	050-6241632
שדות נגב-מרחבים	ירקות	עומר בן דוד	050-6679426	שני אשגור-גרינברג	052-3507505
לכיש	ירקות	זיו מיטל	052-5844465		
הבשור רמת נגב	ירקות	דוב צהר	052-6527665		
הבשור שפלה וההר	ירקות	ניר ברהולץ	054-7745538		
העמקים	ירקות	חאלד עומרי	052-8541076	ניצן כהן	052-6137237
גליל-גולן	ירקות	ליאור אברהם	050-6243792		
	ירקות	עמית ורד	052-5017231		
כל הארץ	אורגני				

האמור לעיל הינו בגדר עצה מקצועית בלבד ואינו מהווה חוות דעת מומחה לצורך הצגה כראיה בהליך משפטי.
על מקבל העצה לנהוג מנהג זהירות, ושימוש או הסתמכות על המידע המופיע לעיל הינו באחריות מקבל העצה בלבד .
אין להעתיק, להפיץ או להשתמש במסמך זה או בחלקים ממנו לצורך הליך משפטי כלשהו,
ללא אישור מראש ובכתב של החתומים.
שה"מ הוצאה לאור, © 2025 , עריכה לשונית: עדי סלוניקו; גרפיקה: לובה קמנצקי